

AZ UTÓBBI IDŐSZAK TÖRVÉNYI VÁLTOZÁSAI: PTK., MT., A MUNKAJOG VILÁGA

SZEKSZÁRD, 2014. DECEMBER 12.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A MUNKAJOGI SZABÁLYOZÁS VÁLTOZÁSAINAK ALAPJAI (2014)

- 2012. évi I. törvény (**Mt.**)
- 2013. évi V. törvény (**Ptk.**)
- 2013. évi CCLII. törvény (Egyes törvényeknek a Ptk.....; a továbbiakban: **PtkMt.**)
- Az Mt. 65. § (5) bekezdését módosító **AB határozat**
- A 2015. évi költségvetéshez kapcsolódó ún. „**saláta-törvény**”
- Az Mt. várható **újabb módosítása(i)** – pl. a vasárnapi munkavégzés tilalmához kapcsolódóan.

- **17/2014. (V. 30.) AB határozat**
- **Az Mt. 65. § (5) bekezdésének új szövege:** „A (3) bekezdés a) és e) pontban meghatározott körülményre a munkavállaló csak akkor hivatkozhat, ha erről a munkáltatót tájékoztatta.”
- Tartalmilag.... („aránytalan személyiségsérelem”).
- **Az új szöveg tartalma???**
- **Problematicus:** a tájékoztatás időpontja.
- A jogalkalmazásban.... (a jogellenesség következményeinek alkalmazása).
- *Az Mt. módosítása várható. Iránya?*

A 2015. évi költségvetéshez kapcsolódóan

- **Mt. 61. § (3) bekezdés:** a munkaszerződés kötelező módosítása a munkavállaló ajánlatára – a gyermek három (öt) éves koráig – az általános teljes napi munkaidő felére – következményei – a három vagy több gyermeket nevelő fogalma (az ellátásban részesülés).
- **Mt. 115. § (2) bekezdés:** a munkában töltött idő – a keresőképtelenség (teljes) tartama munkában töltött időnek számít.

- **Mt. 209. § (2) bekezdés:** a vezető (nő) munkajogi védelme – az emberi reprodukciós eljárásban részt vevő vezető nő munkajogviszonya felmondással nem szüntethető meg (kógens szabály).
- **A köztulajdonban álló munkáltató fogalma** (technikai módosítás).

- **A PtkMt-hez:**
 - **az Mt. módosításai (PtkMt. 175. §),**
 - nem kizárólag a Ptk-ra tekintettel (pl. a jogellenes megszüntetés jogkövetkezményei - Mt. 83.§, szülési szabadság - Mt. 127. §, vezető - Mt. 209.§)
 - az Mt. 1-31. §§ tekintetében **„vegyes”** harmonizációs megoldás (Mt. módosítása és Ptk. Alkalmazása),
 - **a Ptk. alkalmazandó rendelkezéseinek kijelölése,**
 - **hatályba lépése: a PtkMt. 175. §-a 2014. március 15. napján lépett hatályba (egészében, ld. PtkMt. 191. § /3/ bekezdés).**

- **A hatályba lépéshez:**

- az Mt. alkalmazásában valójában sajátos „visszaható hatály” (Ptk. nem) – „korábban keletkezett (fennálló) szerződések módosítása” (AB),
- a szabályokat a korábban keletkezett jogviszonyokban is alkalmazni kell,
- **Id. már az Mth-t is** (ott: általános „visszaható hatály” a 2. § /1/ bekezdésben; kifejezett visszaható hatály az Mt. 16-17. §§ esetében: 2.§ /3/ bekezdés; kivételesen csak a későbbi jogviszonyokra: 11. § /2/ bekezdés, 12. §).

- Az Mt. a Ptk. alkalmazásának új „**módszertanát**” vezette be.
- **A korábbi bírói gyakorlatban: „*ha valamely polgári jogi elv vagy norma nem ellentétes a munkajog elveivel, a munkajogban (is) alkalmazandó*”,**
- **Gyakorlati igény:** a Ptk. alkalmazandó rendelkezéseinek konkretizálása – Id. új Mt. – **valójában:** a korábbi jogelv konkretizálásának szándéka.

Utaló szabályok az Mt-ben....

- **Mt. 9. §:** a személyiségi jogok védelme körében.
- **Mt. 31. §:** a jognyilatkozatok körében. (Valójában pontatlan: nem kizárólag jognyilatkozati szabályokat jelöl ki a Ptk-ból.)
- **Mt. 160. §** utalás a Ptk. 6:47. §-ra (a kamat).
- **Mt. 177. §:** a kártérítés körében.
- **Mt. 228. § (5) bekezdés és 229. § (8) bekezdés:** a versenytilalmi megállapodás és tanulmányi szerződés körében a kötbér szabályainak alkalmazása (a munkajogviszonyban nincs kötbér /szerződési büntetés/, de ld. Mt. 56. §).
- **Mt. 286. § (4) bekezdés:** „Az elévülésre egyebekben a polgári jogi szabályokat kell alkalmazni.....” (a Ptk. 6:22-6:25. §§ egyébként az Mt. 31. § alapján nem alkalmazandó???)
- **De: elvi kérdés: a polgári jog alkalmazandó-e „általában” is a munkajogban (pl. 2:9. § - a cselekvőképtelen állapot) vagy a jogalap nélküli gazdagodás....**
- **Elvi válasz: egyelőre bizonytalan (bírói gyakorlat hiányában):**
 - nem, mert a konkrét szabályok kijelölése ezt kizárja,
 - igen, mert Ptk. 1:2. § (2) bekezdés (a munkajogviszony polgári jogi viszony).

- **Különösen nyitott kérdés:** A Ptk. alkalmazása a kollektív munkajogban (elsősorban a kollektív szerződés, illetve kollektív megállapodások jogában).
- **Elvi válasz: alkalmazandó („ha nem ütköznek a”?).**
- (Tételes jogi válasz valójában nincs – az Mt. 31. §, illetve az Általános Rendelkezések a „munkajogviszony” jogára szabottak.)

Problematis: pl. érvénytelenségi következmények, jogalap nélküli gazdagodás stb.

A munkajogi szabályozás rendszere

- Az új magyar munkajog **alapvető jellegzetessége**: a munkaviszonyra vonatkozó szabályok (Mt. 13. § és egyéb §§) rendszerének megváltozása.
- A megoldás „európai” szemléletben is újszerű.

Az Általános Rendelkezések körében

- **Mt. 6. §:** az együttműködési kötelezettség „relativizálása” és jelentősége.
- **Mt. 6. §:** az ún. méltányos mérlegelés új szabálya.
- **Mt. 6. §:** a felek kölcsönös tájékoztatási kötelezettsége és ennek jelentősége
- **Mt. 11. §:** a munkavállaló személyes adatainak kezelése és ellenőrzése (technikai eszközökkel) – az előzetes tájékoztatás.

„A személyiségi jogok védelme”

- **Mt. új 5. alcím, illetve az Mt. 9. § (1) bekezdés módosítása.**
- **A munkajogi terminológia a Ptk-hoz igazodik.**
- **Ld. még PtkMt. 175. § (34) bekezdést („személyiségi jogok”).**
- **A Ptk. 2:42-2:54. §§ alkalmazandók a munkajogviszonyban – ha az Mt. eltérően nem rendelkezik.**
- **Kárfelelősségi háttérszabályok: Mt. kárfelelősségi szabályai!!!**

A Ptk. személyiségvédelmi rendszere

- **Ptk. 2:42. § - általános** személyiségvédelmi klauzula (a személyiség szabad érvényesítése).
- **Ptk. 2:43. § - nevesített** személyiségi jogok **(különösen!!!)** (élet, egészség, magánélet, diszkriminációmentesség, magántitok, személyes adatok stb. – „családi élet”???)
- **Ptk. 2:45-2:50. §§ - az egyes nevesített jogok tartalma és megsértése.**

A személyiségi jogok megsértésének szankciói a Ptk-ban

- A) Felróhatóságtól függetlenül (Ptk. 2:51. § - megállapítás, abbahagyás, eltiltás, elégtétel, in integrum restitutio stb.)**
- B) Felróhatósági alapúak (háttérében: **Mt. 6. § /1/ bekezdés** – az elvárhatóság és munkajogi kárfelelősség).**
- sérelemdíj (ld. alább),
 - kártérítési felelősség (ld. alább).

- **A sérelemdíj (Ptk. 2:52. §):**
 - „a nem vagyoni sérelemért” követelhető,
 - **nem kártérítés** (a jogsértés tényén kívül további hátrányt bizonyítani nem kell),
 - **háttérben: munkajogi kártérítési felelősségi szabályok** (munkáltatói objektív, illetve munkavállalói vétkességi),
 - **mértéke: egy összegű(!)**, az eset összes körülményeire tekintettel (pl. jogsértés súlya, ismétlődése, felróhatóság, hatása a sértettre és környezetére),
 - **gyakorlata: kb. „nem vagyoni kártérítés”(???)**, de **várhatóan: enyhébb sérelmek esetében is, illetve nem a társadalmi élet elnehezülése.**

- **A kártérítés (Ptk. 2:53. §):**
 - vagyoni kárt(!) kell bizonyítani,
 - **háttérben: munkajogi kártérítési felelősségi szabályok** (munkáltatói objektív, illetve munkavállalói vétkességi).

- **Egyéb kérdései:**

- **csak személyesen(!!!) érvényesíthetők** (hozzátartozó nem),
- korlátozottan cselekvőképes önállóan felléphet,
- cselekvőképtelen esetében a törvényes képviselő (ld. Mt. 212.),
- **csak a 2014. március 15. napját követően bekövetkezett személyiségsérelem esetében alkalmazandó szabályok (korábbi tényállásokban: „nem vagyoni kár”).**

- **Figyelem! Mt. 286. § (2) bekezdés:**
- **286. §(2) A bűncselekménnyel okozott**
 - a) kár megtérítésére vagy
 - b) személyiségi jogsértéssel összefüggő sérelemdíj megfizetésére irányuló igény öt év; ha a büntethetőség elévülési ideje ennél hosszabb, ennek megfelelő idő alatt évül el.**
- **Értsd: csak a sérelemdíj!**
- Kártérítésre az általános (munkajogi!) elévülési idő irányadó! (?)
- A felróhatóságtól független szankciókra? (5 év vagy 3 év?)

- **Mt. 16-17. §§** - az egyoldalú munkáltatói kötelezettségvállalás problémája és gyakorlata.

Mt. 43. §

43. § (1) A munkaszerződés - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - a Második Részben foglaltaktól, valamint munkaviszonyra vonatkozó szabálytól a munkavállaló javára eltérhet.

(2) Az eltérést az egymással összefüggő rendelkezések összehasonlításával kell elbírálni.

Új rendelkezések:

(3) A felek munkaviszonyból származó jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos megállapodására a munkaszerződésre vonatkozó szabályokat a (4) bekezdésben foglalt eltéréssel kell alkalmazni.

(4) A (3) bekezdés szerinti megállapodást („csak”) munkaviszonyra vonatkozó szabály rendelkezése esetén kell írásba foglalni.

- **Mt. 45. §:** a munkaszerződés kötelező tartalma – a **munkahelyben** való megállapodás kötelezettségének mellőzése.

Mt. 209. § (módosítása)

(1) A vezető munkaszerződése e törvény Második Részében foglalt rendelkezésektől - a (2) bekezdés kivételével - eltérhet.

(2) A vezető munkaszerződése

- a) az 55. § (1) bekezdés *b)*, *c)* és *e)* pontjában,
- b) a 65. § (3) bekezdés *a)* és *b)* pontjában,
- c) a 113. § (3) bekezdésében,
- d) a 127. §-ban, valamint
- e) a (3) bekezdésben

foglaltaktól nem térhet el.

(3) A vezetőre a kollektív szerződés hatálya nem terjed ki.

- **Következtetések (az új kógens szabályok okán, minden vezetői csoportra):**

1. A KSZ hatályát nem lehet kiterjeszteni a vezetőre.
2. A munkavégzés alóli mentesülés egyes esetei (reprodukciós eljárás, kötelező orvosi vizsgálat, szoptató anya) is kógenssek.
3. Új felmondási tilalmak a vezetővel szemben: várandósság, szülési szabadság, de: Mt. 65. § (3) bekezdés e) pont. **(Módosítás!!!)**
4. Az éjszakai munka tilalma a vezetővel szemben is (várandósságtól a gyermek három éves koráig, a gyermeket egyedül nevelő vezető esetében a gyermek három éves koráig).
5. A szülési szabadság szabályai a vezetőre is irányadók (ideértve: Mt. 127. § /1/ bekezdés – két hét kötelező igénybe vétele).

Ptk. 6:63. § (3) bekezdés(!!!)

- **Ptk. 6:63.(3)** „Ha a szerződés létrejött, de a felek az ellenszolgáltatás mértékét nem határozták meg egyértelműen, vagy ellenszolgáltatásként piaci árat kötöttek ki, a teljesítési helynek megfelelő **piacon a teljesítési időben kialakult középárat** kell megfizetni.”
- **A szabály munkajogi alkalmazásának problémája:**
 - maga a Ptk. is „lyukas”,
 - alkalmazása az ún. egyéb bérelemek tekintetében,
 - alkalmazása az érvénytelen szerződés esetében?,
 - a piaci középár mértéke?

Az előszerződés a munkajogban (Ptk. 6:73. §)

- **A munkajogban is alkalmazandóvá vált.**
- **Gyakorlati jelentősége: kérdéses.....**
-mert
 - munkaszerződés a jövőre nézve,
 - **feltételhez kötött munkaszerződés,**
 - elállás (Mt. 49. /2/ bekezdés),
 - az elállás lehetősége hasonló az előszerződésből szabadulás esetéhez.

Az írásbeliség

Mt. 22. § (1) A jognyilatkozatot - ha munkaviszonyra vonatkozó szabály vagy a felek megállapodása eltérően nem rendelkezik - alaki kötöttség nélkül lehet megtenni. A munkavállaló kérésére a munkáltatónak a jognyilatkozatát akkor is írásba kell foglalnia, ha az egyébként nem kötelező.

(2) Írásbelinek kell tekinteni a jognyilatkozatot,

a) ha annak közlése a jognyilatkozatban foglalt információ változatlan visszaidézésére, a nyilatkozattevő személyének és a jognyilatkozat megtétele időpontjának azonosítására alkalmas elektronikus dokumentumban (a továbbiakban: elektronikus dokumentum) kerül sor;

b) a 93. § (4) bekezdésében, a 97. § (4) bekezdésében, a 108. § (1) bekezdésében, a 110. § (5) és (6) bekezdésében, a 138. § (4) bekezdésében, 193. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben akkor is, ha azt a helyben szokásos és általában ismert módon közzé teszik.

- **Az Mt. 22. § (2) bekezdés b) pontjában: fikció! a gyakorlati alkalmazhatóság érdekében:**
 - a nyilatkozat helyben szokásos és általában ismert módon való közzététele írásbeliségnek tekintendő (értsd: nem kell egyedi írásbeli közlés),
 - **ilyen esetek:**
 - **a munkaidőkeret,**
 - **a munkaidő-beosztás,**
 - **rendkívüli munkaidő,**
 - **ügyelet és készenlét elrendelése,**
 - **teljesítmény követelmény/bértényező,**
 - **behívás munkavégzésre.**

A színlelt szerződés

- **Mt. 27. §....(2) A színlelt megállapodás semmis, ha pedig más megállapodást leplez, azt a leplezett megállapodás alapján kell megítélni.**
 - (3) A semmis megállapodás érvénytelen, kivéve, ha ahhoz a rendelkezést megállapító munkaviszonyra vonatkozó szabály más jogkövetkezményt fűz. A semmisségre az érdekelt határidő nélkül hivatkozhat, a megállapodás semmisségét a bíróság hivatalból észleli.
- A korábbiakhoz képest **változatlan.**
- **Jelentősége gyakorlatilag: a színlelt megbízási vagy vállalkozási szerződések esetében (ezek megítélése is változatlan – 7001/2005. FMM-PM együttes irányelv „változatlan alkalmazása”).**

- **Mt. 163. §:**

- a munkabérré vonatkozó igényről nem lehet lemondani,
- engedményezés (pénzkövetelésre) lehetséges, de a **levonásmentes munkabérrész (Vht.)** nem engedményezhető,
- tartozásátvállalás (pénzkövetelésre) lehetséges, de a munkavállaló a **munkáltató(!!!)** tartozását nem vállalhatja át.

Mt. 160. §: a Ptk. 6:47. § szerinti kamat (csak) a felek megállapodása esetén.

- nem késedelmi kamat,
- jegybanki alapkamat.

A munkaviszony jogellenes megszüntetése

- A munkáltató általi jogellenes megszüntetés
(Mt. 82-83. §§)
- A munkavállaló általi jogellenes megszüntetés
(Mt. 84. §)

- **A munkáltatói jogellenes megszüntetés:**
 - kártérítés,
 - elmaradt jövedelem (12 havi távolléti díj),
 - a visszahelyezés korlátozása,
 - a munkaviszony megszűnésének időpontja,
 - a munkaviszony időtartamának számítása visszahelyezés esetén,
 - a munkavállalói kárenyhítési kötelezettség.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE